Dr. Aleš Novak*

NOVOSTI TER PREDVIDENE SPREMEMBE MRS IN MSRP V LETU 2010

Novelties and Anticipated Changes of IASs and IFRSs in 2010

POVZETEK ● *V prispevku so predstavljeni najbolj pomembni aktivni projekti IASB (angl. International Accounting Standards Board) s sedežem v Londonu, ki bodo predvidoma povzročili spremembe MRS in MSRP v letu 2010. Ti projekti so predvsem odraz sodelovanja med ameriškim FASB in IASB in/ali globalne finančne krize. Tako smo predstavili projekt finančni inštrumenti ter njegove najpomembnejše značilnosti, nadalje projekt o konsolidiranju oziroma uskupinjevanju, projekt v zvezi z merjenjem poštene vrednosti, projekt zamenjave MRS 37 Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva ter predvidene spremembe MRS 1 Predstavljanje računovodskih izkazov. Na koncu smo nakazali predvidene spremembe na področju MRS in MSRP, ki jih lahko pričakujemo v letu 2011.*

Ključne besede ● *FASB, finančna kriza, IASB, MRS, MSRP.*

1. UVOD

V našem prispevku bomo predstavili novosti ter predvidene spremembe na področju mednarodnih računovodskih standardov (odslej MRS) in mednarodnih standardov računovodskega poročanja (odslej MSRP[1]) v letu 2010. Prispevek

* docent; doktor znanosti s področja ekonomije in poslovnih ved; asistent za področje ekonomike in računovodstva, Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, Kranj.

[1] MSRP lahko razumemo ožje ali širše. V svojem ožjem pomenu predstavljajo samo standarde, ki jih od aprila 2002 izdaja IASB, v svojem širšem pomenu pa dejansko vključujejo (MRS 1.7):
- mednarodne računovodske standarde – MRS (izdane do aprila 2001),
- pojasnila Strokovnega odbora za pojasnjevanje - SOP (angl. *Standing Interpretations Committee* – SIC) (izdana do marca 2002),
- mednarodne standarde računovodskega poročanja – MSRP (izdani od aprila 2002 naprej) in

ima naslednjo zasnovo: najprej bomo predstavili sodelovanje med IASB in FASB ter vpliv globalne finančne krize, nato si bomo ogledali najpomembnejše aktivne projekte IASB in sicer tiste, ki naj bi se zaključili z izdajo standardov leta 2010; nakazali smo tudi tiste, ki naj bi se zaključili z izdajo standardov leta 2011, na koncu pa je podan zaključek.

2. SODELOVANJE MED IASB IN FASB TER GLOBALNA FINANČNA KRIZA

Glavno dogajanje na področju MRS in MSRP v letu 2010 še vedno povzročata dva dejavnika in sicer: a) sodelovanje med IASB in FASB ter b) reakcije na globalno finančno krizo.

Po skupnem sestanku septembra 2002 sta ameriški FASB (angl. *Financial Accounting Standards Board*, slo. Odbor za finančnoračunovodske standarde) in IASB (angl. *International Accounting Standards Board*, slo. Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde)[2] izdala Sporazum iz Norwalka (angl. *Norwalk Agreement*), kjer sta se obvezala, da se bosta po svojih najboljših močeh trudila, da postanejo obstoječi standardi v celoti kompatibilni takoj, ko bo to praktično izvedljivo in da bo delo obojih koordinirano tako, da se bo dosežena kompatibilnost vzdrževala.

Februarja 2006 sta FASB in IASB izdala Dogovor o sodelovanju (angl. *Memorandum of Understanding*), v katerem sta določila relativne prioritete pri skupnem delu v obliki mejnikov (angl. *milestones*) do leta 2008. Na podlagi tega dogovora je prišlo do naslednjih večjih sprememb ameriških računovodskih standardov oziroma splošno sprejetih načel računovodskega poročanja (angl. *Generally Accepted Accounting Principles*, odslej ameriški GAAP): nov standard SFAS 159 *Fair Value Option for Financial Assets and Liabilities* in vključitev pristopa iz MRSP za sredstva pri raziskovanju in razvijanju, pridobljena pri poslovnih združitvah (SFAS 141R *Business Combinations*). V okviru MRSP pa je bil izdan nov standard o stroških izposojanja (MRS 23) in MRSP 8 *Poslovni odseki.*

Aprila 2008 sta FASB in IASB na novo določila prioritete in mejnike do leta 2011. Do junija 2011 naj bi bili na podlagi skupnih projektov izdani enaki novi

- pojasnila Odbora za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja (angl. *International Financial Reporting Interpretations Committee*, krajše IFRIC) – pojasnila OPMSRP (izdana od marca 2002 naprej).

V prispevku se večinoma uporablja širši pomen MSRP.

[2] IASB je nastal leta 2001 s preoblikovanjem Sveta za mednarodne računovodske standarde (angl. *International Accounting Standards Comittee*, krajše IASC), ustanovljenega leta 1973.

standardi o predstavljanju računovodskih izkazov (angl. *Financial statement presentation*), najemih (angl. *Leases*), razločevanju med dolgovi in kapitalom (angl. *Liabilites and equity distinctions*) in pripoznavanju prihodkov (angl. *Revenue recognition*).

Mejnik 2011 pa sovpada tudi z datumom odločitve, ali bodo MSRP postali obvezni standardi zunanjega računovodskega poročanja tudi v ZDA. Tako je leta 2007 ameriška Komisija za vrednostnice in borze (angl. *Securities and Exchange Commission*, odslej SEC) odpravila zahtevo po pobotanju (*reconciliation*) računovodskih izkazov družb, ki so registrirane v ZDA in uporabljajo MSRP. 14. novembra 2008 je SEC izdala »IFRS roadmap« za prehod na MSRP za poslovna leta po 15. decembru 2014, z zgodnjo poskusno rabo že za poslovna obdobja, ki se začnejo 15. decembra 2009 ali kasneje.

Področja finančnih inštrumentov, merjenja poštene vrednosti in uskupinjevanja (konsolidiranja) so zaradi globalne finančne krize in priporočil skupine držav G20 ter Foruma za finančno stabilnost3 postala še urgentnejša. Tako je 1. del novega MSRP 9 Finančni inštrumenti že izdan, ostali standardi iz teh področij pa se pričakujejo v letu 2010.

3. STANDARDI, IZDANI PREDVIDOMA ŠE LETA 2010

V tem poglavju predstavljamo najpomembnejše aktivne projekte IASB, ki naj bi se zaključili z izdajo standardov še v letu 2010. Tako se bodo zraven projekta finančni inštrumenti zvrstili še uskupinjevanje, merjenje poštene vrednosti, nadomestitev MRS 37 in Spremembe MRS 1: enotni izkaz vseobsegajočega donosa.

3.1. Finančni inštrumenti

Finančni inštrumenti so seveda v središču tako imenovanih s finančno krizo povezanih projektov (angl. *financial crisis related projects*). IASB ima v svojem aktivnem načrtu dela 3 projekte, povezane s finančnimi inštrumenti:

a) Nadomestitev MRS 39 Finančni inštrumenti: pripoznavanje in merjenje,

[3] Angl. *Financial Stability Forum.* Forum za finančno stabilnost je bil ustanovljen z namenom, da identificira šibke točke in razvija ter izvaja odločne regulativne, nadzorne in druge politike v interesu finančne stabilnosti. Vanj so vključeni pomembni predstavniki nacionalnih finančni oblasti (centralni bank, regulativnih in nadzornih oblasti ter ministrstev za finance), mednarodnih finančnih inštitucij ter izdajateljev računovodskih izkazov. Forum vodi Mario Draghi, guverner Banca d'Italia.

b) Odprava pripoznanja finančnih inštrumentov in

c) Finančni inštrumenti z značilnostmi kapitala.

V nadaljevanju si bomo zaradi omejenega prostora najprej podrobneje ogledali po našem mnenju najpomembnejše spremembe v zvezi s finančnimi inštrumenti. IASB je 31. marca 2009 izdal Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) *Odprava pripoznanja: predlagane spremembe MRS 39 in MSRP 7*.

3.1.1. Nadomestitev MRS 39

Projektni načrt IASB v zvezi z nadomestitvijo MRS 39 obsega tri glavne faze:

a) Faza 1: Razvrščanje in merjenje. IASB je 14. julija 2009 izdal Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) *Finančni inštrumenti: razvrščanje in merjenje*. Rok za pošiljanje komentarjev je bil 14. september 2009, torej pičla dva meseca! IASB se je obvezal, da bo izdal standard še v času, da bi lahko podjetja, če bi želela, uporabljala standard za letne računovodske izkaze za obdobja, ki se začno 1. januarja 2009 ali pozneje. IASB je tako 12. novembra izdal nov standard MSRP 9 *Finančni inštrumenti*, ki pa vsebuje samo poglavja v zvezi z razvrščanjem in merjenjem, pa še to samo finančnih sredstev. Ta del standarda naj bi zmanjšal kompleksnost MRS 39 na področju razvrščanja in merjenja, ki ima več kategorij in različne načine slabitev. Vsebini standarda bomo namenili posebno podpoglavje.

b) Faza 2: Metodologija slabitev. IASB je 5. novembra 2009 izdal Osnutek za razjasnitev (angl. Exposure Draft) Finančni inštrumenti: odplačna vrednost in oslabitev, kjer se namesto uporabe modela nastale izgube (angl. incurred loss model) iz MRS 39 predstavlja model pričakovane izgube (angl. expected loss model). Rok za pošiljanje komentarjev je 30. junij 2010, faza pa naj bi se zaključila z izdajo standarda predvidoma v zadnjem četrtletju leta 2010.

c) Faza 3: Obračunavanje varovanja pred tveganjem. IASB namerava izdati Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) za to področje v drugem četrtletju 2010, standard pa najverjetneje v prvem četrtletju leta 2011.

IASB torej načrtuje zamenjavo celotnega MRS 39 najkasneje do začetka leta 2011, vendar z začetkom obvezne uporabe za računovodske izkaze šele za obdobja, ki se začno 1. januarja 2013 ali kasneje.

3.1.2. MSRP 9

Področje (angl. scope) tako imenovanega 1. dela novega MSRP 9, ki vsebuje samo poglavja v zvezi z razvrščanjem in merjenjem, je ožje od Osnutka za razjasnitev (odslej Osnutek), kajti nanaša se samo na področje finančnih sredstev. Tako standard ne spreminja razvrščanja in merjenja finančnih

obveznosti, ki je podano v MSR 39, pri čemer naj bi IASB izdal del standarda za razvrščanje in merjenje finančnih obveznosti enkrat proti koncu leta 2010.

Podjetje razvršča finančno sredstvo za merjenje po začetnem pripoznanju po odplačni vrednosti ali po pošteni vrednosti na podlagi naslednjih dveh dejavnikov (MSRP 9.4.1):

a) poslovnega modela (angl. *business model*) za upravljanje finančnih sredstev, in

b) značilnosti pogodbenih denarnih tokov finančnega sredstva.

Finančno sredstvo se mora po začetnem pripoznanju meriti po odplačni vrednosti, če sta izpolnjena oba pogoja (MSRP 9.4.2):

a) finančno sredstvo je v posesti v okviru poslovnega modela, katerega cilj je držati finančno sredstvo z namenom dobiti pogodbene denarne tokove[4]; in

b) pogodbena določila finančnega sredstva določajo na določene datume denarne tokove, ki predstavljajo izključno plačila glavnice in obresti na neodplačano glavnico (angl. *principle amount outstanding*).

Torej se bistvu najprej upošteva poslovni model, tako da se pogodbena določila finančnih sredstev presojajo samo v okviru specifičnega poslovnega modela, s čimer se ta določba bistveno razlikuje glede na predlog v Osnutku, po katerem bi se finančno sredstvo ali finančna obveznost merila po odplačni vrednosti, če sta izpolnjena dva pogoja:

a) inštrument ima lastnosti osnovnega t.j. enostavnega posojila (angl. *basic loan features*) in

b) inštrument se upravlja na podlagi pogodbenega donosa (angl. *contractual yield*).

Kadar podjetje spremeni svoj poslovni model za upravljanje finančnih sredstev, mora podjetje prerazvrstiti iz ene kategorije v drugo vsa »prizadeta« finančna sredstva, kar se spet razlikuje od predloga v Osnutku, ki ni dopuščal prerazvrstitev med kategorijama, s čimer naj bi se zagotovilo primerljivost med leti.

Finančno sredstvo, ki ne izpolnjuje teh dveh pogoje, se meri po pošteni vrednosti. MSRP 9 zadržuje možnost iz MRS 39, da podjetje ob začetnem pripoznanju označi (angl. *designate*) katerokoli finančno sredstvo po pošteni vrednosti (skozi poslovni izid) in sicer samo, kadar odpravlja ali občutno zmanjšuje nedoslednosti na področju merjenja ali pripoznavanja, včasih označena kot »slaba računovodska rešitev« (angl. *accounting mismatch*), ki bi sicer izhajala iz merjenja sredstev ali pripoznavanja dobičkov in izgub iz tega naslova na različnih podlagah.

[4] In ne prodaja pred pogodbeno zapadlostjo z namenom iztržiti spremembe poštene vrednosti.

Ob začetnem pripoznanju lahko podjetje naložbo v kapitalske inštrumente (kot so opredeljeni v MRS 32 *Finančni Inštrumenti: predstavljanje*) opredeli ali so sredstva namenjena trgovanju (angl. *held for trading*) ali ne. Ker so določeni kapitalski inštrumenti kupljeni za strateške namene in ne z glavnim namenom iztržiti dobičke iz porasta vrednosti inštrumenta ali dividend, zato MSRP 9 tako kot Osnutek dopušča možnost, da se ob začetnem pripoznanju lahko podjetje odloči, da bo spremembe poštene vrednosti teh tako imenovanih strateških kapitalskih inštrumentov obračunavalo v kapitalu t.j. v okviru drugih sestavin vseobsegajočega poslovnega izida (angl. *other comprehensive income*). Ob iztrženju se tovrstni dobički in izgube ne prenašajo v temeljni poslovni izd, ampak neposredno v zadržani dobiček (angl. *retained earnings*), torej podobno kot pri modelu prevrednotenja osnovnih sredstev. Oslabitve se ne obračunavajo, za razliko od predloga v Osnutku se dividende od takšnih naložb pripoznavajo v poslovnem izidu. Torej bi lahko rekli, da so se kljub odpravi kategorije finančna sredstva razpoložljiva za prodajo (angl. *availabe-for-sale*) nekatere značilnosti te kategorije kljub temu obdržale.

3.1.3. Merjenje finančnih obveznosti

IASB je nazadnje razpravljal o pripoznavanju in merjenju finančnih obveznosti na dveh javnih zasedanjih februarja 2010 ter na njiju sprejel take odločitve, ki v veliki meri ohranjajo rešitve MRS 39 *Finančni inštrumenti: pripoznavanje in merjenje*.

Finančne obveznosti je treba meriti po odplačni vrednosti, razen če niso v posesti za trgovanje ali nimajo lastnosti vgrajenih izpeljanih finančnih inštrumentov (angl. *embedded derivative features*), kar bi po MRS 39 zahtevalo ločevanje (angl. *bifurcation*).

IASB se je tudi odločil, da se za razliko do finančnih sredstev obdrži neokrnjeno možnost iz MRS 39, da lahko podjetje ob začetnem pripoznanju označi (angl. *designate*) katerokoli finančno obveznost po pošteni vrednosti (skozi poslovni izid)[5], če je izpolnjen vsaj eden izmed naslednji pogojev:

a) kadar odpravlja ali občutno zmanjšuje nedoslednosti na področju merjenja ali pripoznavanja, včasih označena kot »slaba računovodska rešitev« (angl. *accounting mismatch*), ki bi sicer izhajala iz merjenja obveznosti (ali sredstev) ali pripoznavanja dobičkov in izgub iz tega naslova na različnih podlagah.

b) kadar se skupina finančnih obveznosti (finančnih sredstev ali obojnih) upravlja in katerih uspešnost se presoja na podlagi poštene vrednosti, v skladu z dokumentirano strategijo upravljanja tveganja ali naložbenja, ter se informacije na podlagi poštene vrednosti o skupini pripravljajo za ključne poslovodje podjetja;

[5] Gre torej za tako imenovano opcijo tj. možnost poštene vrednosti (angl. *fair value option*).

c) finančna obveznost (ali finančno sredstvo) vsebuje enega ali več vgrajenih izpeljanih finančnih inštrumentov in se podjetje odloči, da bo obračunavalo takšen mešani (sestavljeni) finančni inštrument kot celoto.

Ampak da bi preprečil neintiutivno pripoznavanje dobičkov in izgub iz naslova sprememb poštene vrednosti zaradi sprememb lastnega zaupanjskega (kreditnega) tveganja, se je IASB odločil, da se sicer celotna sprememba poštene vrednosti po pošteni vrednosti označene (angl. *designated*) finančne obveznosti pripozna v poslovnem izidu, vendar da se delež, ki izhaja iz spremembe lastnega zaupanjskega (kreditnega) tveganja, pripozna v drugem delu vseobsegajočega donosa (angl. *other comprehensive income*) hkrati s protiknjižbo v poslovnem izidu, s čimer se učinek spremembe zaupanjskega (kreditnega) tveganja dejansko izloči iz poslovnega izida.

3.1.4. Odplačna vrednost in oslabitev

IASB je 5. novembra 2009 izdal Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) *Finančni inštrumenti: odplačna vrednost in oslabitev* z rokom za pošiljanje komentarjev 30. junij 2010. Srž Osnutka je model oslabitve na podlagi pričakovane izgube (angl. *expected loss model*). Model oslabitve v MRS 39 *Finančni inštrumenti: pripoznavanje in merjenje* je model nastale izgube (angl. *incurred loss model*), kjer se npr. dana posojila, ki se vrednotijo po odplačni vrednosti, odpisujejo t.j. slabijo samo takrat, ko so na voljo dokazi, da se posojilo ali portfelj posojil ne bo v celoti poravnal. Pričakovane prihodnje izgube se torej ne smejo pripoznati[6], kajti za (ponovno) oceno zaupanjskih (kreditnih) izgub se mora zgoditi določen »sprožilni« dogodek (npr. stečaj), zaradi česar so ta model zaradi prepoznega pripoznavanja pričakovanih izgub med globalno finančno krizo mnogi kritizirali.

Ko se posojilo odobri, je tveganje neporavnave vključeno v izračun obrestne mere za dano posojilo. Po drugi strani pa sedanje računovodenje predpostavlja, da bo dolžnik dolg v celoti poravnal, razen če se v določeni točki med trajanjem posojilnega razmerja ne pojavi dokaz o nasprotnem. Tako se po modelu nastale izgube do nastopa dogodka, ki sproži obračun izgube zaradi oslabitve s posledičnimi znatnimi vplivi na poslovni izid, v celoti pripoznajo kot prihodki tudi vse pogodbene obresti, ne glede na morebitne »negativne« pretekle izkušnje. Zraven tega pa podjetja uporabljajo različne »sprožilne« dogodke ali pa ocenjujejo enake »sprožilne« dogodke različno, kar povzroča nedosledno obračunavanje izgube zaradi oslabitve pri podobnih finančnih sredstvih.

[6] Metoda veljavnih (efektivnih) obresti je metoda izračunavanja odplačne vrednosti finančnih sredstev (ali skupine finančnih sredstev ali finančnih obveznosti) in razporejanja prihodkov iz obresti ali odhodkov za obresti v ustreznem obdobju. Veljavna (efektivna) obrestna mera je obrestna mera, ki natančno razobrestuje (diskontira) ocenjeni tok prihodnjih denarnih plačil ali prejemkov v pričakovani dobi finančnega inštrumenta, ali če je ustrezno, v krajšem obdobju, na čisto knjigovodsko vrednost finančnega sredstva ali finančne obveznosti. Pri izračunavanju veljavne obrestne mere mora podjetje oceniti denarne tokove ob upoštevanju vseh pogodbenih pogojev finančnega inštrumenta (npr. predplačila, nakupne in podobne opcije), vendar ne sme upoštevati prihodnjih kreditnih (zaupanjskih) izgub (MRS 39.9).

Zaradi teh slabosti modela nastale izgube IASB za obračunavanje izgub zaradi oslabitve predlaga model pričakovane izgube, pri katerem bi podjetje moralo:

a) določiti pričakovane zaupanjske (kreditne) izgube, z drugimi besedami izgube zaradi sprememb zaupanjske (kreditne) kakovosti t.j. sprememb pričakovanih neizpolnitev obveznosti dolžnika, ko se finančno sredstvo prvič pripozna;

b) pripoznavati kot prihodke pogodbene obresti, zmanjšane za začetne pričakovane zaupanjske (kreditne) izgube, skozi celotno dobo uporabe finančnega inštrumenta[7];

c) oblikovati skozi celotno dobo uporabe finančnega inštrumenta popravek vrednosti (angl. *allowance*) za pričakovane zaupanjske (kreditne) izgube;

č) na vsak meritveni dan ponovno oceniti (angl. *reassess*) pričakovane zaupanjske (kreditne) izgube; ter

d) učinke kakršnihkoli sprememb pričakovanj v zvezi z zaupanjskimi (kreditnimi) izgubami takoj pripoznati v poslovnem izidu.

Za določitve pričakovanih izgub bi podjetje moralo predvideti pričakovane zaupanjske (kreditne) izgube in njihov »timing« skozi pričakovane dobo uporabe finančnega inštrumenta na individualni ravni ali pa na kolektivni ravni[8] glede na to, kaj zagotavlja boljšo oceno. Model pričakovane izgube torej ne določa nobenih »sprožilnih« dogodkov, kar pomeni, da se izgube pripoznavajo prej kot pri sedanjem modelu nastale izgube, in zahteva od poslovodstva presojo o pričakovanih denarnih tokovih na podlagi določenih predpostavk in ocen.

Predlagani model, ki nekoliko spominja na sedanji model popravkov poslovnih terjatev, bi se uporabljal za vsa finančna sredstva, vrednotena po odplačni vrednosti; torej tudi za neobrestna finančna sredstva kot so poslovne terjatve, za katere se predlaga poenostavljeni način brez obrestne komponente. Kot smo že omenili v podpoglavju o MSRP 9 je kategorija finančna sredstva razpoložljiva za prodajo (angl. *availabe-for-sale*) odpravljena in s tem seveda tudi ne najbolj jasna pravila za obračunavanje njihove oslabitve (npr. na področju pokazateljev oslabitve).

Izguba zaradi oslabitve finančnih sredstev, vrednotenih po odplačni vrednosti, bi se torej pripoznala kot razlika med knjigovodsko vrednostjo finančnega sredstva pred spremembo ocene pričakovanih denarnih tokov in sedanjo vrednostjo pričakovanih denarnih tokov finančnega sredstva ob upoštevanju

[7] Začetna ocena zaupanjskih (kreditnih) izgub je vključena v izračun veljavne t.j. efektivne obrestne mere (angl. *effective interest rate*). Metoda veljavnih t.j. efektivnih obresti potem razporedi prihodke iz obresti (upoštevaje pričakovane prihodnje zaupananjske (kreditne) izgube ob začetnem pripoznanju) skozi preostalo dobo uporabe finančnega sredstva. Iz tega pristopa je razvidno, da predstavlja del prejetih pogodbenih obresti dejansko nadomestilo za prihodnje zaupanjske (kreditne) izgube.

[8] V številnih primerih, še posebej ko je posamična vrednost inštrumenta nizka in obseg velik (npr. posojila gospodinjstvom), se bo presojalo na kolektivni ravni t.j. na ravni celotnega portfelja, kar zna biti precej kompleksno.

sprememb ocen pričakovanih zaupanjskih (kreditnih) izgub[9], izračunano na podlagi veljavne t.j. efektivne obrestne mere.

3.2. Uskupinjevanje

IASB je že junija 2003 v svoj aktivni načrt dela (angl. *agenda*)[10] uvrstil projekt o konsolidiranju t.j. uskupinjevanju z namenom izdati MSRP, ki bo nadomestil MRS 27 *Skupinski in posamični računovodski izkazi* ter SOP-12 *Uskupinjevanje – enote za posebne namene*[11]. Na podlagi priporočil Foruma za finančno stabilnost je IASB pospešil projekt in tako že 18. decembra 2008 izdal Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) *ED 10 Skupinski računovodski izkazi* (z rokom za pošiljanje komentarjev 20. marec 2009).

MRS 27 opredeljuje obvladovanje kot zmožnost odločanja o finančnih in poslovnih usmeritvah podjetja za pridobivanje koristi iz njegovega delovanja. Nadaljnja navodila (angl. *guidance*), kdaj mora podjetje uskupiniti enote za posebne namene (angl. *special purpose entities*), so podana v SOP-12. Vseeno pa so mnogi ugotavljali, da se uskupinjevalna modela v MRS 27 in SOP-12 med seboj razlikujeta. Tako so nekateri oznanili, da imajo težave pri določanju področja (angl. *scope*) MRS 27 oziroma SOP-12, s čimer je v praksi prihajalo do nezaželene različnosti (angl. *diversity*) in manjše primerljivosti skupinskih računovodskih izkazov, prav tako pa tudi do mogočih dodatnih možnosti za strukturiranje z namenom »uiti« uskupinjenju (ED 10.8).

ED 10 prinaša novo opredelitev obvladovanja (angl. *control*) in povezana navodila za uporabo, tako da bo lahko model obvladovanja iz ED 10

---

[9] Kadar bi bila sprememba ocen pričakovanih zaupanjskih (kreditnih) izgub »ugodna« t.j. ko bi se kakovost finančnega sredstva povečala, bi lahko nastal tudi dobiček (angl. *gain*).

[10] Postopek izdaje standarda je navadno sledeč. Najprej seveda mora obstajati problem ali potreba po novi rešitvi. Debata o potencialnih projektih in sprejemanje odločitev o sprejetju novih projektov poteka na javnih sejah IASB. Ko se IASB odloči, da bo določen projekt uvrstil v svoj aktivni načrt dela (angl. *agenda*), se določi načrt uresničitve projekta ter oblikuje projektni tim, po potrebi pa se lahko za posamezno področje ustanovi tudi dodatna delovna skupina (angl. *Working Group*) strokovnjakov. Naslednji korak praviloma predstavlja oblikovanje in izdajo Dokumenta za razpravo (angl. *Discussion Paper*), ki temeljito osvetljuje določeno problematiko, predstavlja možne pristope k reševanju problematike, podaja začetna stališča IASB ter poziva k pošiljanju komentarjev, pri čemer se za pošiljanje komentarjev zagotovi najmanj 120 dni. Po preteku omenjenega obdobja projektni tim za potrebe IASB analizira in povzame prejete pripombe ter jih objavi na spletni strani IASB. V vsakem primeru pa se mora pred izdajo standarda oblikovati in objaviti Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*), ki predstavlja glavno sredstvo komunikacije z zainteresirano javnostjo o tovrstni problematiki in kjer so že pretehtani tudi morebitni komentarji na morebitni predhodno izdani Dokument za razpravo. Pri Osnutku za razjasnitev se potem zvrstijo enaki postopki kot pri Dokumentu za razpravo. IASB potem na svojih srečanjih pretehta prispele komentarje in po potrebi spodbudi še dodatno izmenjavo mnenj, pri čemer se morebitne spremembe Osnutka za razjasnitev sproti objavljajo na spletni strani UOMRS. Če so dileme še vedno prehude, se lahko izda nov Osnutek za razjasnitev, čemur seveda sledi enak že omenjeni postopek. Ko pa se razrešijo še zadnje dileme, se potem pripravi sam standard. Več na to temo v Novak (2007, str. 5).

[11] Angl. *SIC-12 Consolidation - Special Purpose Entities*.

univerzalen za vse primere; ter izboljšana razkritja o uskupinjenih in neuskupinjenih podjetjih.

ED 10 vsebuje naslednjo opredelitev obvladovanja: »Poročajoče podjetje obvladuje drugo podjetje, ko ima poročajoče podjetje zmožnost usmerjanja dejavnosti tega drugega podjetja z namenom dosegati donose[12] za poročajoče podjetje«.[13] Dejavnosti iz opredelitve so mišljene kot tiste dejavnosti, ki pomembno vplivajo na donose.

Tako lahko posledično podjetje obvladuje samo ena oseba ter lahko obstajajo okoliščine, ko podjetja ne obvladuje nihče (ED 10.11).

Opredelitev obvladovanja vsebuje tri sestavine: zmožnost (angl. *power*), donose (angl. *returns*) in povezavo med močjo in donosi. IASB meni, da je zmožnost odločanja o finančnih in poslovnih usmeritvah drugega podjetja iz MRS 27 samo ena izmed načinov imeti zmožnost usmerjati dejavnosti drugega podjetja. Zmožnost usmerjati se lahko doseže na številne načine, med drugim tudi z posedovanjem glasovalnih pravic, s posedovanjem opcij ali konvertibilnih inštrumentov, preko pogodbenih določil, s kombinacijo vsega navedenega; ali preko agenta ki ima možnost usmerjati dejavnosti v korist obvladujočega podjetja (ED 10.12).

Po drugi strani pa poročajočemu podjetju ni potrebno uveljaviti (angl. *exercise*) svoje zmožnosti usmerjati dejavnosti drugega podjetja, da obvladuje to drugo podjetje. Poročajoče podjetje lahko ima zmožnost usmerjati tudi če, na primer, ni uveljavilo svojih glasovalnih pravic ali delniških opcij za pridobitev, ali tudi če ne usmerja aktivno dejavnosti drugega podjetja (ED 10.13).

Zanimivo je, da so trije člani IASB (R. Garnett, J. Leisenring in J. Smith) glasovali proti izdaji ED 10, ker po njihovem mnenju iz njega ni jasno ali ED 10 zahteva uskupinjenje, ko poročajoče podjetje obvladuje drugo podjetje ali ko ima zmožnost obvladovanja drugega podjetja. Ti trije člani, na primer, menijo da v primeru, če podjetje poseduje uveljavitvene delniške opcije ali druge pravice, katere bi, če bi bile uveljavljene, pomenile obvladovanje, se le-te morajo upoštevati v presoji obvladovanja, če so stroški njihove uveljavitve fiksni. ED 10 pa nalaga da se delniške opcije jemljejo v obzir samo, ko se ocenjujejo dejstva in okoliščine obvladovanja.

EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) v svojem pismu s komentarji (angl. *Comment Letter*) piše, da iz predlaganega pristopa v ED 10 ni jasno razvidno ali le-ta vsebuje koncept tveganja in koristi iz SOP-12 ter meni, da bi model obvladovanja iz ED 10 moral omenjeni koncept eksplicitno

[12] Donosi (angl. *returns*) so bolj splošen termin od termina »koristi« (angl. *benefits*) iz opredelitve obvladovanja iz MRS 27, kajti donosi so lahko tudi negativni (ED 10.14). Podjetje mora biti izpostavljeno spremenljivim donosom v prihodnosti. Za donose podjetja obstaja možnost, da so v celoti pozitivni, v celoti negativni ali pa bodisi pozitivni ali negativni.

[13] *A reporting entity controls another entity when the reporting entity has the power to direct the activities of that other entity to generate returns for reporting entity* (ED 10.10).

vsebovati. Zaradi številnih nejasnosti je EFRAG mnenja, da ED 10 ne bi predstavljal izboljšanja obstoječih MSRP. Zaradi tega EFRAG predlaga, da se projekt razdeli na dva dela in da se IASB najprej prednostno posveti boljšim razkritjem, s čimer bi zagotovili hitro in razmeroma učinkovito reakcijo na krizo, hkrati pa bi se pridobilo nekaj potrebnega časa za razvoj bolj robustnega principa uskupinjena.

Oktobra 2009 sta se IASB in ameriški FASB odločila, da vodita svoja dva projekta o uskupinjevanju skupaj, kar je eden izmed glavnih razlogov, da ima projekt skoraj enoletno zamudo. Zedinila sta se, da podjetje, ki ima v posesti več kot polovico glasovalnih pravic v drugem podjetju, izpolnjuje kriterij zmožnosti usmerjanja iz opredelitve obvladovanja.

Februarja 2010 se je potem IASB odločil, da se bo res najprej lotil vseobsegajočega standarda o razkritjih, ki bo določal razkritja v zvezi z odvisnimi podjetji, skupnimi podvigi in pridruženimi podjetji. Ta standard bo določal tudi razkritja povezana s tveganji, ki izhajajo iz strukturiranih enot (angl. *structured entities*) ki jih podjetje ne obvladuje. Po načrtu dela iz 3. marca 2010 naj bi nov standard o razkritjih izdali v drugem četrtletju 2010, nov standard o uskupinjevanju pa v zadnjem četrtletju 2010. Nov standard o uskupinjevanju sicer ne bo pomenil umika MRS 27, kajti le-ta bo še naprej urejal izkazovanje v posamičnih računovodskih izkazih.

3.3. Merjenje poštene vrednosti

Številni MSRP zahtevajo ali dopuščajo merjenje določenih sredstev, dolgov in kapitalskih inštrumentov po pošteni vrednosti. Tako tudi napotke (angl. *guidance*) o pošteni vrednosti najdemo v številnih standardih, pri čemer so le-ti zaradi nastanka v različnih obdobjih neenotni in v večini primerov dokaj skopi. Zato se je IASB odločil, da bodo po vzoru ameriškega SFAS 157 *Merjenja po pošteni vrednosti*[14] vsi napotki za kakršnakoli merjenja po pošteni vrednosti na enem mestu.

IASB je maja 2009 izdal Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) *Merjenje poštene vrednosti* (odslej ED) z rokom za pošiljanje komentarjev 28. september 2009. ED v veliki meri temelji na ameriškem SFAS 157 in v bistvu razlaga, kako meriti pošteno vrednost in ne uvaja novih zahtev, kdaj in kaj meriti po pošteni vrednosti, kajti to je še naprej prepuščeno posameznim standardom.

[14] FASB Statement of Financial Accounting Standards No. 157 *Fair Value Measurements* je bil izdan septembra 2006, v uporabi za računovodske izkaze za obdobja, ki se začno 15. novembra 2007 ali pozneje.

ED med drugim prinaša tudi drugačno opredelitev poštene vrednosti[15], kjer je poštena vrednost opredeljena kot cena, ki bi se dobila ob prodaji sredstva ali ob prenosu dolga v navadnem poslu med udeleženci na trgu na dan merjenja.[16] Merjenje po pošteni vrednosti predpostavlja, da se posel prodaje oziroma prenosa zgodi na najbolj ugodnem trgu, do katerega ima podjetje dostop. Kadar na dan merjenja ni dejanskega posla, merjenje po pošteni vrednosti predpostavlja hipotetičen posel na ta dan in sicer iz perspektive udeleženca na trgu, ki poseduje sredstvo oziroma dolguje, kar predstavlja osnovo za oceno prodajne cene sredstva oziroma cene prenosa dolga.

Ker je meritveni cilj izhodna cena (angl. *exit price*), merjenje po pošteni vrednosti vrednosti zahteva identifikacijo določenega sredstva oziroma dolga, identifikacijo najbolj ugodnega trga in izbor ustrezne metode vrednotenja (angl. *valuation technique*).

ED pa tudi izboljšuje razkritja v zvezi s pošteno vrednostjo, s čimer se uporabnikom računovodskih izkazov zagotavljajo informacije za presojo vhodnih podatkov (angl. *inputs*) t.j. predpostavk, uporabljenih pri merjenju poštene vrednosti. Podobno kot v že omenjenih spremembah MSRP 7 Finančni *inštrumenti: razkritja* ED po vzoru SFAS 157 predlaga tri-razredno hierarhijo poštene vrednosti. Omenjena hierarhija temelji na relativni zanesljivosti vhodnih podatkov (angl. *inputs*), ki se lahko uporabljajo pri različnih metodah merjenja poštene vrednosti, in ne na metodah merjenja poštene vrednosti. Iz hierarhije se da potem razločno razbrati, kateri vhodni podatki imajo pri merjenju poštene vrednosti večjo težo od drugih. Največjo težo imajo kotirane cene (angl. *quoted prices*) iz delujočih trgov (angl. *active markets*) za identična sredstva ali dolgove, na katere ima podjetje dostop na datum merjenja in tvorijo 1. razred vhodnih podatkov. Najmanjšo težo imajo vhodni podatki, ki ne temeljijo na tržnih podatkih in tvorijo najnižji 3. razred vhodnih podatkov. Kljub temu pa je tudi tukaj meritveni cilj izhodna cena iz perspektive udeleženca na trgu, ki poseduje sredstvo oziroma dolguje. Najbolj tipična primera 2. razreda vhodnih podatkov predstavljajo kotirane cene iz delujočih trgov za podobna sredstva ali dolgove oziroma kotirane cene za identična sredstva ali dolgove iz nedelujočih trgov.

Nov standard se po načrtu dela iz 3. marca 2010 pričakuje v tretjem četrtletju leta 2010.

[15] Sedanja definicija poštene vrednosti se glasi: »Poštena vrednost je znesek, s katerim je mogoče zamenjati sredstvo ali poravnati dolg med dobro obveščenima in voljna strankama v premišljenem poslu.« (npr. MRS 2. 6).

[16] Fair value is the price that would be received to sell an asset or paid to transfer a liability in an orderly transaction between market participants at the measurement date.

3.4. Nadomestitev MRS 37

IASB je junija 2005 izdal Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) standarda, ki naj bi nadomestil MRS 37 *Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva* (odslej ED). Zaradi komentarjev, da osnutek na področju merjenja ni dovolj jasen, je IASB 5. januarja 2010 izdal v zvezi s tem nov dodaten Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) in sicer izključno na temo merjenja obveznosti.

3.4.1. Osnovne značilnosti MRS 37

MRS 37 opredeljuje rezervacije kot dolgove z negotovim časom ali zneskom (MRS 37.10). Rezervacije je mogoče razlikovati od drugih dolgov, kot so dolgovi do dobaviteljev in nabrani dolgovi[17], ker so negotove glede časa ali zneska prihodnjega izdatka, potrebnega za poravnavo.

Rezervacija se pripozna, kadar in zgolj kadar (MRS 37.IN2):

a) ima podjetje sedanjo obvezo (pravno[18] ali posredno), ki je posledica preteklega dogodka[19];

b) je verjetno, t.j. bolj možno kot ne[20], da bo za poravnavo obveze potreben odtok dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi, in

c) je mogoče zanesljivo oceniti znesek obveze. Ta standard pravi, da zanesljiva ocena ni možna le v skrajno redkih primerih.

Računovodski izkazi obravnavajo finančno stanje podjetja konec poročevalnega obdobja in ne možno stanje v prihodnosti. Zato se ne pripozna nikakršna rezervacija za stroške, ki se bodo pojavili pri poslovanju v prihodnosti. V bilanci stanja podjetja se pripoznajo le dolgovi, ki obstajajo na dan bilance stanja (MRS 37.18).

Če pa je bolj možno kot ne, da sedanja obveza ne obstaja, podjetje razkrije pogojno obveznost (angl. *contingent liability*)[21], če pa je možnost odtoka

---

[17] Več o tem v 13. členu MRS 37.

[18] Pravna obveza (angl. *legal obligation*) je obveza, ki izhaja iz (MRS 37.10): a) pogodbe (iz njenih izrecnih ali posrednih določb), b) zakonov (angl. *legislation*) ali c) drugih pravnih predpisov (angl. *other operation of law*).

[19] Pretekli dogodek (angl. *past event*), ki privede do sedanje obveze, se imenuje obvezujoč dogodek (angl. *obligating event*). Če naj bo dogodek obvezujoč, podjetje ne sme imeti nobenih drugih stvarnih možnosti za poravnavo obveze, ki jo je povzročil dogodek. Tako je le (MRS 37.17): a) kadar poravnavo obveze zahteva zakon ali b) v primeru posredne obveze (angl. *constructive obligation*), kadar dogodek (ki je lahko dejanje podjetja) povzroči utemeljeno pričakovanje drugih strank, da bo podjetje poravnalo obvezo.

[20] Angl. *it is probable (i.e. more likely than not*). Tako je potem v 23. odstavku MRS 37 zapisano, da se za potrebe tega standarda šteje dogodek kot verjeten, če je verjetnost (angl. *probability*), da bo do dogodka prišlo, večja od verjetnosti, da do dogodka ne bo prišlo. Če bi to izrazili v številkah, bi lahko rekli, da »bolj možno kot ne« predstavlja verjetnost, večjo od 50 %.

dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi, zelo majhna, pa niti to (MRS 37.U4). Podjetje pa razkrije pogojno obveznost tudi v skrajno redkih primerih, ko ni možno zanesljivo oceniti zneska obveze.

Znesek, pripoznan kot rezervacija, je najboljša ocena izdatkov (angl. *best estimate*), potrebnih za poravnavo sedanje obveze na dan bilance stanja, ali z drugimi besedami znesek, ki bi ga podjetje dokazano plačalo pri poravnavi (angl. *settlement*) obveze ali za prenos na tretjo stranko na dan bilance stanja (MRS 37.U5).

Negotovosti v zvezi z zneskom, ki naj bi se pripoznal kot rezervacija, se obravnavajo različno, v skladu z okoliščinami, pri čemer negotovost ne opravičuje oblikovanja čezmernih rezervacij ali namerno preveč izkazanih obveznosti.

Kadar merjena rezervacija vključuje veliko število postavk, se obveza oceni s tehtanjem vseh možnih izidov z verjetnostmi, povezanimi z njimi. Ta statistična metoda ocenjevanja se imenuje »pričakovana vrednost« (angl. *expected value*). Rezervacija je potemtakem različna, odvisno od tega, ali je verjetnost izgube danega zneska na primer 60 % ali 90 %. Če obstaja trajen razpon možnih izidov in je vsaka točka v tem razponu enako verjetna kot katera druga, se uporabi srednja točka v razponu (MRS 37.39).[22]

Kadar se meri posamezna obveza, utegne biti posamični najverjetnejši izid (angl. *most likely outcome*) najboljša ocena obveznosti, tj. dolga. Vendar celo v takšnem primeru upošteva podjetje še druge možne izide.

Kadar so drugi možni izidi večinoma večji ali večinoma manjši od najverjetnejšega izida, je najboljša ocena večji ali manjši znesek. Na primer, če mora podjetje odpraviti resno napako v pomembni tovarni, ki jo je postavilo za odjemalca, je lahko posamezni najverjetnejši izid za popravilo, ki bo sledilo, pri prvem poskusu strošek 1.000, oblikuje pa se večja rezervacija, če je zelo možno (angl. *significant chance*), da bodo potrebni še nadaljnji poskusi (MRS 37.40).[23]

---

[21] Več o tem v MRS 37, členi 10-12.

[22] Za zgled vzemimo, da podjetje prodaja blago z jamstvom, da odjemalcem krije stroške popravil vseh proizvajalnih napak, ki postanejo vidne v prvih šestih mesecih po nakupu. Če bi odkrili v vseh prodanih proizvodih manjše napake, bi znašali stroški popravil 1 milijon. Če bi odkrili v vseh prodanih proizvodih večje napake, bi znašali stroški popravil 4 milijone. Pretekle izkušnje in prihodnja pričakovanja podjetja nakazujejo, da bo v naslednjem letu 75 % prodanega blaga brez napak, 20 % prodanega blaga bo imelo manjše napake in 5 % prodanega blaga večje napake. Pričakovana vrednost stroškov popravil je potem: (75 % od nič) + (20 % od 1 milijona) + (5 % od 4 milijonov) = 400.000 (MRS 37.39).

[23] Za lažje razumevanje povzemamo iz Nobesa (2003a, 57-58) primer, v katerem ima podjetje A obvezo s 60 % verjetnostjo plačila 10 milijonov DE v bližnji prihodnosti, medtem ko ima podjetje B obvezo s 40 % verjetnostjo plačila 10 milijonov DE v bližnji prihodnosti. Podjetje A mora pripoznati rezervacijo v znesku 6 milijonov DE, kajti verjetnost (angl. *probability*), da bo prišlo do odtoka dejavnikov, je večja kot verjetnost, da do odtoka dejavnikov ne bo prišlo, kar z drugimi besedami pomeni, da je verjetnost odtoka dejavnikov večja kot 50 %. Ker je pri podjetju B verjetnost, da bo prišlo do odtoka dejavnikov, manjša od 50 %, podjetje B ne pripozna rezervacije, ampak v pojasnilih k računovodskim izkazom razkrije pogojno obveznost v

3.4.2. Osnovne značilnosti Osnutka novega standarda

Novi MSRP, ki bo nadomestil MRS 37, se bo uporabljal za vse obveznosti, t.j. dolgove, ki jih ne obravnavajo drugi standardi. To posledično pomeni, da se ta standard ne bo uporabljal za finančne obveznosti, obveznosti iz pokojninskih načrtov, obveznosti iz naslova davkov ter obveznosti iz zavarovalnih pogodb, ker le-te spadajo na področje drugih standardov.

Kot smo že omenili, MRS 37 določa, da podjetje pripozna obvezo kot obveznost samo, če je verjetno, t.j. bolj možno kot ne (možnost več kot 50%), da bo za poravnavo obveze potreben odtok dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi. Drugi standardi kot npr. MSRP 3 *Poslovne združitve* in MRS 39 *Finančni inštrumenti: pripoznavanje in merjenje*, ne uporabljata tega kriterija 'verjetnost odtoka dejavnikov', zato se je IASB odločil, da nov standard tega kriterija ne bo več vseboval.

Obveznost naj bi se pripoznala, ko obstaja sedanja obveza, pri čemer bi se verjetnost odtoka dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi, upoštevala pri samem merjenju. To pomeni, da naj bi se obveze pripoznavale tudi takrat, ko je verjetnost odtoka dejavnikov majhna, s čimer se odpravlja kategorija pogojna obveznost. Tako kot v MRS 37 pa se obveza vseeno ne bi pripoznala kot obveznost t.j. dolg, če je ne bi bilo mogoče zanesljivo oceniti, pri čemer pa zanesljiva ocena naj ne bi bila možna le v skrajno redkih primerih.

Pri merjenju IASB predlaga, da se obveznosti merijo v znesku, ki bi ga podjetje na dan bilance stanja racionalno plačalo za razrešitev (angl. *relieve*) obveze. Ta znesek naj bi bil najmanjši izmed:

a) sedanje vrednosti dejavnikov za izpolnitev (angl. *fullfilment*) obveze,

b) zneska, ki bi bil potreben za razveljavitev (angl. *cancellation*) obveze oziroma

c) zneska, ki bi bil potreben za prenos (angl. *transfer*) obveze na tretjo osebo.

Na splošno se obveznosti iz področja tega standarda zelo redko razveljavljajo ali prenašajo. Ocena potrebnega zneska za izpolnitev obveze naj bi temeljila na »pričakovani vrednosti« (angl. *expected value*), ki se dobi s tehtanjem vseh možnih izidov z verjetnostmi, povezanimi z njimi, torej na metodi, ki jo MRS 37 določa za merjenje »portfelja« obveznosti, kot npr. portfelja garancijskih obveznosti.

Vendar pa naj bi sedanja vrednost dejavnikov za izpolnitev obveze zraven časovne vrednosti denarja upoštevala tudi »prilagoditev« zaradi tveganja, da dejanski odtoki dejavnikov morda ne bodo enaki pričakovanim.

znesku 4 milijonov DE. Zaradi bližine odtoka dejavnikov ni potrebno, da se upošteva učinek časovne vrednosti denarja, zato se obveza ne razdonosuje.

Na ta način IASB odpravlja merjenje obveznosti na podlagi najverjetnejšega izida (angl. *most likely outcome*), ki se dandanes v veliki meri uporablja pri merjenju posameznih obveznosti.

Pri merjenju storitvenih obvez naj bi podjetje ocenilo vrednost storitev. Ko obstaja trg za te storitve, bi bila vrednost enaka znesku, ki ga bi dobavitelj storitev zaračunal za izvedbo storitve. Če pa trg ne obstaja, pa bi vrednost predstavljala ceno, ki bi jo podjetje za storitve zaračunalo drugi stranki.

Rok za pošiljanje komentarjev na Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) na temo merjenja obveznosti je 19. maj 2010, nov standard pa se po načrtu dela iz 3. marca 2010 pričakuje v tretjem četrtletju leta 2010.

3.5. Enotni izkaz vseobsegajočega donosa

MRS 1(R[24]) *Predstavljanje računovodskih izkazov* je bil izdan septembra 2007, med veljavne MSRP v EU sprejet (angl. *endorsed*) decembra 2008, uporablja pa se za poslovna obdobja, ki so se začela 1. januarja 2009 ali kasneje. S to spremembo je MRS 1 postal v veliki meri usklajen z ameriškim standardom SFAS 130 *Poročanje vseobsegajočega donosa*[25]. Po vzoru SFAS 130 kategorija vseobsegajoči donos (angl. *comprehensive income*) vsebuje vse spremembe sredstev in dolgov (tj. čistih sredstev tj. kapitala), ki ne izhajajo iz poslov z lastniki. Tako vseobsegajoči donos dejansko sestavljajo poslovni izid (angl. *net income*) in drugi vseobsegajoči donos (angl. *other comprehensive income*). Drugi vseobsegajoči donos obsega prihodke, odhodke, dobičke in izgube, ki so vključeni v vseobsegajoči donos, vendar jih posamezni MSRP izključujejo iz čistega poslovnega izida: spremembe v presežku iz prevrednotenja v modelu prevrednotenja (predvsem opredmetenih osnovnih sredstev), spremembe poštenih vrednosti za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev; dobički in izgube, ki izhajajo iz pretvorbe računovodskih izkazov družb v tujini (vplivi sprememb deviznih tečajev); aktuarski dobički in izgube programov z določenimi zaslužki; ter dobički/izgube iz učinkovitega varovanja denarnih tokov.

Vseobsegajoči donos se lahko predstavlja enem samem izkazu vseobsegajočega donosa ali pa v dveh povezanih izkazih: v izkazu, ki vključuje vse postavke, pripoznane v poslovnem izidu (ločenem izkazu poslovnega izida) in v izkazu, ki se začne s čistim poslovnim izidom in ki vključuje sestavine drugega dela vseobsegajočega donosa (izkazu vseobsegajočega donosa).[26]

---

[24] *Revised* tj. spremenjen.

[25] FASB Statement of Financial Accounting Standards No. 130 *Reporting Comprehensive Income*.

[26] Po ameriških GAAP se lahko vseobsegajoči donos predstavlja ali v posebnem izkazu vseobsegajočega donosa (angl. *statement of comprehensive income*) ali v združenem izkazu skupaj z izkazom poslovnega izida

Ker bo drugi vseobsegajoči donos v prihodnje vseboval še več kategorij (zelo verjetno delež spremembe poštene vrednosti, ki izhaja iz spremembe lastnega zaupanjskega (kreditnega) tveganja finančne obveznosti; tudi na podlagi predvidenih sprememb MRS 19 *Zaslužki zaposlencev*) in zaradi jasnejše predstavitve različne narave sestavin drugega vseobsegajočega donosa (nekatere sestavine se ob odpravi pripoznanja ne prenesejo (*reclassify i.e. recycle*) v čisti poslovni izid, ampak kot npr. v modelu prevrednotenja pri osnovnih sredstvih, prenesejo neposredno v preneseni poslovni izid v okviru kapitala), se je IASB odločil, da konec aprila ali začetek maja 2010 izda Osnutek za razjasnitev (angl. *Exposure Draft*) sprememb MRS 1. Glavne spremembe se nanašajo na odpravo možnosti, da se vseobsegajoči donos predstavlja v dveh povezanih izkazih ter da se sestavine drugega vseobsegajočega donosa z različnimi načini prenosa ob iztrženju v izkazu predstavljajo v dveh ločenih skupinah. Enotni izkaz vseobsegajočega donosa naj bi tako bil sestavljen iz dveh delov in sicer dela, ki predstavlja sestavine čistega poslovnega izida, in drugega dela, ki predstavlja sestavine drugega vseobsegajočega donosa. Izkaz se zaključi z zneskom skupnega vseobsegajočega donosa.

Ugotavljamo, da se IASB torej v tem projektu ni lotil temeljnega vprašanja, kaj je tisti kriterij, ki določa, da so določeni prihodki in odhodkov pripoznani v čistem poslovnem izidu, drugi pa v drugem vseobsegajočem donosu.

Omenjene spremembe MRS 1 naj bi se po načrtu dela iz 3. marca 2010 izdale v zadnjem četrtletju leta 2010.

4. STANDARDI IZDANI PREDVIDOMA LETA 2011

IASB se skupaj s FASB intenzivno ukvarja tudi s projekti, ki se bodo predvidoma zaključili do sredine leta leta 2011 in bodo imeli za posledico spremembe MRS in MSRP na naslednjih področjih. Na področju predstavljanja računovodskih izkazov naj bi bil v letu 2011 zaključen projekt nadomestitve MRS 1 *Predstavljanje računovodskih izkazov* in MRS 7 *Izkaz denarnih tokov*. Pomemben je tudi projekt, ki se nanaša na pripoznavanje prihodkov. Glavni cilj tega projekta je izdati enoten standard, ki bo zagotavljal robustno orodje za pripoznavanje prihodkov iz pogodb s kupci o dobavi blaga in storitev ter tako nadomestil MRS 18 *Prihodki* in MRS 11 *Pogodbe o gradbenih delih*. Prav tako naj bi se v letu 2011 zaključil projekt v zvezi z najemi, saj je sedanji model v MRS 17 *Najemi* deležen številnih kritik. V letu 2011 pa je predvidena tudi zaključitev projekta v zvezi z razločevanjem med dolgovi in kapitalom.

---

ali pa v sklopu razširjene verzije izkaza gibanja kapitala (angl. *expanded statement of changes in stockholders` equity*). Več o vseobsegajočem donosu lahko najdete v Odar (2009).

5. ZAKLJUČEK

V prispevku smo se osredotočili na tiste projekte v okviru IASB iz Londona, ki se bodo zaključili z izdajo novih MRS in MSRP v letu 2010. Pri tem smo poudarili skupno sodelovanje med ameriškim FASB in IASB ter vpliv globalne finančne krize. Ugotavljamo, da je obseg sprememb zelo velik. V prispevku smo skušali prikazati najpomembnejše vsebinske značilnosti omenjenih sprememb, za popolno razumevanje novih vsebin pa bo potrebno poglobljeno proučiti posamezen spremenjen MRS oziroma MSRP. Na koncu našega prispevka pa smo nakazali tudi projekte, ki bodo spremenili nekatere MRS in MSRP v letu 2011. Leto 2011 bi se namreč lahko izkazalo kot prelomno leto za MSRP, saj bi z odločitvijo ameriške Komisije za vrednostnice in borze (SEC), da MSRP postanejo obvezni standardi zunanjega računovodskega poročanja za javne družbe tudi v ZDA, MSRP postali edina zbirka globalnih mednarodnih računovodskih standardov.

6. SEZNAM LITERATURE

1. EFRAG (2009) EFRAG's comment letter on the ED 10 Consolidated Financial Statements. Spletni naslov:

   http://www.efrag.org/projects/detail.asp?id=84.

2. Financial Stability Forum (2009) Overview. Spletni naslov: http://www.financialstabilityboard.org/about/overview.htm.

3. IASB (2008) Discussion Paper Financial Instruments with Characteristics of Equity. Spletni naslov:

   http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Liabilities+and+Equity/Discussion+Paper+and+Comment+Letters/Discussion+Paper+and+Comment+Letters.htm.

4. IASB (2008) Discussion Paper Preliminary Views on Financial Statement Presentation. Spletni naslov:

   http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Statement+Presentation/Discussion+Paper+and+Comment+Letters.htm.

5. IASB (2008) Discussion Paper Preliminary Views on Revenue Recognition in Contracts with Customers. Spletni naslov:

http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Revenue+Recognition/Discussion+Paper+and+Comment+Letters/Discussion+Paper+and+Comment+Letters.htm.

6. IASB (2008) ED 10 Consolidated Financial Statements. Spletni naslov: http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Consolidation/Exposure+Draft+and+Comment+Letters/Exposure+Draft+and+Comment+Letters.htm.

7. IASB (2009) Consolidation. Spletni naslov:

   http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Consolidation/Consolidation.htm.

8. IASB (2009) Discussion Paper Leases. Spletni naslov:

   http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Leases/Discussion+Paper+and+Comment+Letters/Discussion+Paper+and+Comment+Letters.htm.

9. IASB (2009) Exposure Draft Derecognition: Proposed Amendments to IAS 39 and IFRS 7. Spletni naslov:

   http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Derecognition/Exposure+Draft+and+Comment+Letters/Exposure+Draft+and+Comment+Letters.htm.

10. IASB (2009) Exposure Draft Fair Value Measurement. Spletni naslov:

    http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Fair+Value+Measurement/Exposure+Draft+and+Comment+Letters/Exposure+Draft+and+Comment+Letters.htm.

11. IASB (2009) Exposure Draft Financial Instruments: Classification and Measurement. Spletni naslov:

    http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Instruments+A+Replacement+of+IAS+39+Financial+Instruments+Recognitio/Exposure+Draft+and+Comment+Letters/Exposure+Draft+and+Comment+Letters.htm.

12. IASB (2009) Financial Instruments. Spletni naslov:

    http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Instruments/Financial+instruments.htm.

13. IASB (2009) Financial Instruments: Replacement of IAS 39. Spletni naslov: http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Instruments+A+Replacement+of+IAS+39+Financial+Instruments+Recognitio/Financial+Instruments+Replacement+of+IAS+39.htm.

14. IASB (2009) IASB enhances financial instruments disclosures. Spletni naslov: http://www.iasb.org/News/IASB+enhances+financial+instruments+disclosures.htm.

15. IASB (2009) Memorandum of Understanding with FASB. Spletni naslov: http://www.iasb.org/Current+Projects/Memorandum+of+Understanding+with+the+FASB.htm.

16. IASB (2009) IASB Work Plan – projected time. Spletni naslov: http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/A5BDD75C-0ACA-4303-A849-D3CB0551D4A3/0/Work_planAug_1_2009.pdf.

17. IASB (2010) Financial Instruments: Phase I: Classification and Measurement. Spletni naslov:

    http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Instruments+A+Replacement+of+IAS+39+Financial+Instruments+Recognitio/Phase+I+-+Classification+and+measurement/Phase+I+-+Classification+and+measurement.htm.

18. IASB (2010) Financial Instruments: Phase II: Amortised cost and impairment of financial assets. Spletni naslov:

    http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Instruments+Impairment+of+Financial+Assetseplacement+of+IAS+39+Financial+Instruments+Recog/Financial+Instruments+Impairment+of+Financial+Assets.htm.

19. IASB (2010) IFRS 2010. London: International Accounting Standards Committee Foundation (IASC).

20. IASB (2010) Liabilities - amendments to IAS 37. Spletni naslov: http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Liabilities/Liabilities.htm.

21. IASB (2010) Presentation of Items of Other Comprehensive Income. Spletni naslov:

    http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Statement+Presentation/Phase+B+OCI/Phase+B+–+Presentation+of+items+of+OCI.htm.

22. Nobes, C. W. (2003) Liabilities and their Measurement in UK and International Accounting Standards. London: Certified Accountants Educational Trust.

23. Novak, A. (2007) Osnovne značilnosti osnutka mednarodnega standarda za mala in srednja podjetja. V: Zbornik referatov XXII. posvetovanja o računovodstvu, reviziji, davščinah in financah, Društvo računovodij, finančnikov in revizorjev Maribor, Maribor, 26. in 27. september 2007, str. 5-21.

24. Odar, M. (2009) Izkaz poslovnega izida in vseobsegajoči donos. Revizor, letnik XX, štev. 4, str. 47-62.

SUMMARY ● *The paper describes the most important active projects of the London-based IASB which will change some IASs and IFRSs in the year 2010. These projects are influenced by cooperation activities between the U.S. FASB and global financial crisis. The paper thus deals with the projects on financial instruments, consolidation, fair value measurement, replacement of IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets and amendments to IAS 1 Presentation* of items of other comprehensive income. *The end of the paper points out the projects which will be finished with the issuance of the new standards in the second half of 2011.*

Key Words ● *FASB, financial crisis, IAS, IASB, IFRS.*